

satira = humorná kritika
(b. kesaděšení)

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

realismus - každý od se světem, sobový jaký je
Karel Havlíček Borovský – Tyrolské elegie
(panslavismus x austroslavismus - Palackým)

Výňatek
Umělecký text
VIII. *myslus: strochej*

Ted', měsíčku, nechme elegie
a přejdeme v heroický tón,
nebo co ti teď chci vypravovat,
to byl čertův shon.

Cesta z Reichenhallu do Weidringu –
ty ji musíš taky dobře znát –
ta se nedá žádnou ordonancí
překotrojit.

Hory, skály ohromnější ještě
než jest hloupost' mezi národy,
vedle cesty propast' bezdná jak
držka armády.

Temná noc, jak naše svatá církev,
a my jedem' s kopce jako mžik;
darmo křičí Deder: "Drž koně!"
prázdný je kozlík.

Kočár praští a koně ve větru,
již je d'ábel horempádem nese,
a postilion někde tam za kopcem
do dýmky si křeše.

Výňatek
Neumělecký text

Karel Jaromír Erben (7. listopadu 1811, Miletín u Hořic v Podkrkonoší (okres Jičín) – 21. listopadu 1870, Praha) byl český historik, právník, archivář, spisovatel, básník, překladatel a sběratel českých lidových písní a pohádek; představitel literárního romantismu. Po svých studiích na gymnáziu v Hradci Králové a v Praze byl zaměstnancem Královské české společnosti nauk a sekretářem Českého muzea. Od roku 1851 působil jako archivář města Prahy a od roku 1864 se stal ředitelem pomocných úřadů pražských.

Ve svých studijních letech se Erben stýkal s Karlem Hynekem Máchou a později se také seznámil s Františkem Palackým, s nímž spolupracoval (mj. na přípravě českého diplomatáře) a jehož politickými názory byl trvale ovlivněn. Spory s Martinem Hattalou Erben vyčerpávaly a přispívaly ke zhoršení jeho zdravotního stavu.

Erben je znám především jako sběratel lidové poezie. Ve smyslu názorů bratří Grimmů, s kterými se znal, hledal v ústní lidové slovesnosti odraz starých mýtů (slovanských, na rozdíl od Grimmů, kteří hledali germánské), jež lidové podání a tradice během věků přetvořily a často zakryly.

spisovná čeština, ale i obecná
ich - forma

Dolů jako s věže cesta plytká,
vůz jak šipka klouže hý a hat,
snad nás hodlá někde do propasti
internitovat.

Ach, to byla pro mne chutná chvíle!
neboť neznám žádnou větší slasť,
nežli vidět slavnou policii
ouzkoostí se trást.

Napadnul mi – jsemť já čtenář bible –
o Jonáši smutný příběh ten,
jak jej z loďky k utišení moře
vyhodili ven.

"Metejme los", pravím, "mezi námi
musí někdo velký hříšný být,
a ten k usmíření nebes musí
z vozu vyskočit".

1851, v bročce na cestě do Brucku

duch: poezie (lyrika)
žánr: satirická skladba
chronologicky, motiv: kritika R-U,
mým obdivným vypravěčem autor sám.

styl: odborný – vědecký
– učebnicový – srozumitelný
– populární – naučný – srozumitelný pro všechny

úwar: výhled, učebnicový text, encyklopedie
postup: výkladový
(Zdroj není vzhledem k povaze úloh uveden)